

HOÀ GIẢI, ĐỐI THOẠI TẠI TOÀ ÁN VIỆT NAM

Hòa giải, đối thoại tại Tòa án là một hình thức hòa giải được thực hiện dưới sự hỗ trợ của Tòa án trong giai đoạn tiền xét xử, cho phép các bên có cơ hội giải quyết tranh chấp với nhau bằng thỏa thuận trước khi vụ việc được đem ra xét xử. Đây là một cơ chế giải quyết tranh chấp mới tại Việt Nam, được thí điểm từ năm 2018 tại 16 địa phương trên khắp cả nước. Ngay sau khi tiếp nhận vụ việc, Tòa án sẽ chuyển đơn khởi kiện sang Trung tâm hòa giải, đối thoại tại Tòa án được thành lập trong khuôn khổ chương trình thí điểm, trừ các trường hợp mà vụ việc không thuộc thẩm quyền của tòa án, vụ việc không thuộc phạm vi được hòa giải, đối thoại hoặc khi các bên khởi kiện không đồng ý hòa giải, đối thoại tại Tòa án. Phần lớn các hòa giải viên, đối thoại viên là các thẩm phán hoặc kiểm sát viên đã về hưu, các luật sư, chuyên gia pháp lý có năng lực và kinh nghiệm trong giải quyết tranh chấp. Hòa giải, đối thoại tại Tòa án được công nhận là một phương thức hiệu quả giúp làm giảm số lượng những vụ việc phải đưa ra giải quyết bằng tố tụng tại Tòa án và giúp nâng cao chất lượng xét xử của Tòa án trong những vụ việc có tính chất phức tạp.

¹ Quyết định Số 332/QĐ-TANDTC ngày 9/3/2018 của Tòa án Nhân dân Tối cao

Trong khuôn khổ chương trình EU JULE, một khảo sát đã được thực hiện để đánh giá hiệu quả của mô hình thí điểm hòa giải và đối thoại tại Tòa án nhằm góp ý hoàn thiện dự thảo Luật hòa giải, đối thoại tại Tòa án.

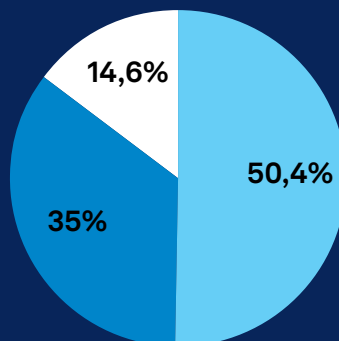
KHẢO SÁT

- Thời gian: 1 – 3/2020
- Địa điểm: Hải Phòng, Hà Nội, Nghệ An, Thành phố Hồ Chí Minh
- Phương pháp: tọa đàm lấy ý kiến của các đối tượng khảo sát, gửi lấy phiếu khảo sát, khảo sát bằng phương thức phỏng vấn qua điện thoại
- Đối tượng: 400 người bao gồm 170 hòa giải viên, đối thoại viên; 55 đương sự; 95 cán bộ Tòa án; 80 luật sư và những người hành nghề luật khác
- Mục đích: thu thập thông tin và ý kiến về mô hình thí điểm, nhất là các nội dung liên quan đến bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của nhóm người yếu thế

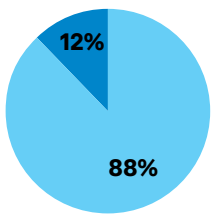
90%

vụ việc hòa giải, đối thoại có sự tham gia của phụ nữ

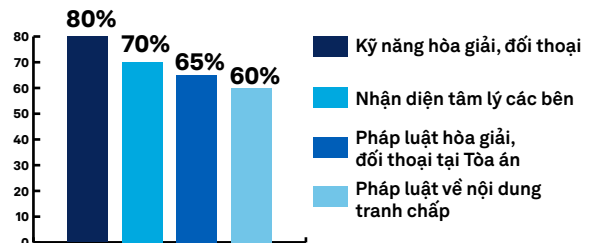
- Thẩm phán, cán bộ Tòa án đã về hưu
- Chức danh tư pháp khác
- Luật sư, chuyên gia pháp lý

Phần lớn hòa giải viên, đối thoại viên là thẩm phán đã về hưu

- Thời gian trung bình tiến hành một vụ việc hòa giải, đối thoại:
- Thời gian trung bình tiến hành hòa giải, đối thoại trong tố tụng: **2 – 4 tháng**
- Thời gian xét xử sơ thẩm trung bình: **5 – 7 tháng**

Hòa giải, đối thoại tại Tòa án là một cơ chế hiệu quả, tiết kiệm thời gian

Nhu cầu đào tạo, bồi dưỡng của hòa giải viên, đối thoại viên

THÁCH THỨC

- Số lượng hòa giải viên, đối thoại viên được chỉ định và phân bổ chưa tương xứng với số lượng vụ việc phải hòa giải. Điều này dẫn đến tình trạng quá tải ở một số Trung tâm Hòa giải, đối thoại tại Tòa án và làm giảm chất lượng hòa giải, đối thoại.
- Thời hạn hòa giải tối đa là 30 ngày như hiện nay là quá ngắn để đảm bảo hiệu quả hòa giải, đối thoại đối với các vụ việc phức tạp, chẳng hạn như các trường hợp cần phải chờ ý kiến tham vấn của cơ quan nhà nước.
- Một số vấn đề cần có quy định pháp luật cụ thể điều chỉnh. Ví dụ, còn có những khó khăn và thiếu tính thống nhất trong việc thực hiện một số quy định của pháp luật tố tụng liên quan đến hòa giải khi các bên yêu cầu áp dụng biện pháp khẩn cấp tạm thời.
- Kinh phí phục vụ công tác hòa giải, đối thoại từ ngân sách nhà nước như hiện nay là không đủ để đảm bảo cơ sở vật chất và thù lao trả cho hòa giải viên và đối thoại viên. Chưa có kinh phí cho các khoản chi cần thiết cho hòa giải viên, đối thoại viên thực hiện nhiệm vụ như tiền điện thoại, chi phí xem xét hiện trường, thẩm định tại chỗ.
- Việc tuyên truyền, phổ biến mô hình thí điểm chưa hiệu quả do đó nhiều người dân khi tìm đến Tòa án để giải quyết tranh chấp chưa có nhận thức về cơ chế mới này. Điều này dẫn đến tình trạng nhiều người tỏ ra bối rối và không sẵn lòng hợp tác khi nhận được thông báo vụ việc của họ sẽ được chuyển cho Trung tâm hòa giải, đối thoại tại Tòa án để giải quyết.

KHUYẾN NGHỊ

Về một số nội dung của dự thảo Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án

- Quy định Học viện Tòa án là cơ quan tổ chức và thực hiện các khóa bồi dưỡng về kỹ năng, nghiệp vụ hòa giải, đối thoại và cấp chứng chỉ bồi dưỡng nghiệp vụ hòa giải, đối thoại vì Tòa án nhân dân cũng chính là cơ quan tuyển chọn, bổ nhiệm hòa giải viên, đối thoại viên.
- Xây dựng bộ quy tắc đạo đức và ứng xử của hòa giải viên, đối thoại viên phù hợp với quy chuẩn quốc tế, có thể tham khảo quy tắc của một số trung tâm hòa giải được đánh giá cao ở các nước như Singapore, Ấn Độ, v.v... Đồng thời, đưa các quy định về nghĩa vụ tuân thủ bộ quy tắc của hòa giải viên, đối thoại viên vào Dự thảo Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án.
- Có quy định cụ thể để giải quyết tình trạng thiếu tính thống nhất trong áp dụng pháp luật trong một số trường hợp được xác định qua chương trình thí điểm. Điển hình là khi các bên tranh chấp có yêu cầu áp dụng biện pháp khẩn cấp tạm thời. Do hòa giải, đối thoại được thực hiện trên nguyên tắc tự nguyện, Tòa án sẽ không áp đặt các biện pháp có tính cưỡng chế trong quá trình hòa giải, đối thoại. Trong các trường hợp này, vụ việc nên được chuyển sang giải quyết theo quy trình tố tụng tại Tòa án.
- Để tối ưu hóa hiệu quả hòa giải, đối thoại, cần có quy định về việc Tòa án công nhận một phần kết quả hòa giải thành, đối thoại thành. Các vấn đề còn lại mà hai bên hòa giải không thành sẽ được giải quyết theo thủ tục tố tụng tại Tòa án.
- Thẩm phán nếu có liên quan trong quy trình hòa giải một vụ việc sẽ không được tham gia xét xử vụ việc đó trừ khi có sự đồng ý của các bên đương sự.

Về vấn đề đảm bảo thi hành Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án

- Tăng cường tuyên truyền, phổ biến về hình thức hòa giải, đối thoại tại Tòa án để nhiều người biết đến, lựa chọn và hiểu được lợi ích của cơ chế giải quyết tranh chấp mới này.
- Huy động đội ngũ hòa giải viên, đối thoại viên đã tham gia công tác thí điểm tiếp tục làm hòa giải viên, đối thoại viên ngay khi Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án có hiệu lực pháp luật. Những hòa giải viên, đối thoại viên có chất lượng cao này đã có kinh nghiệm với cơ chế mới, cũng là nguồn hỗ trợ đặc lực cho Tòa án.
- Tăng cường tập huấn, bồi dưỡng về kỹ năng nghiệp vụ hòa giải, đối thoại cho hòa giải viên, đối thoại viên, trong đó có kiến thức, kỹ năng nhận diện tâm lý đương sự và làm việc với các đối tượng yếu thế. Tăng cường tập huấn pháp luật mà nhất là các quy định mới của Luật Hòa giải, đối thoại tại Tòa án. Huy động sự trợ giúp từ các cơ quan, tổ chức, chuyên gia trong nước và quốc tế để truyền thụ, bồi dưỡng kỹ năng hòa giải, đối thoại.
- Tiếp tục xây dựng và mở rộng các Trung tâm hòa giải, đối thoại tại Tòa án. Thiết kế và xây dựng mô hình không gian hòa giải thân thiện, phù hợp với tâm lý trẻ em và thuận lợi cho người khuyết tật.
- Xây dựng và thực thi chính sách thù lao phù hợp cho hòa giải viên, đối thoại viên. Đảm bảo kinh phí cho các chi phí cần thiết liên quan đến công tác của hòa giải viên, đối thoại viên.

facebook.com/eujule

bit.ly/2sYC74k

Bản tóm tắt này là một ấn phẩm truyền thông thuộc chương trình "Tăng cường pháp luật và tư pháp tại Việt Nam" (EU JULE). Chương trình EU JULE do Liên minh châu Âu tài trợ, với đóng góp tài chính từ UNDP và UNICEF. Chương trình do hai cơ quan này của Liên Hợp Quốc thực hiện với sự phối hợp của Bộ Tư pháp Việt Nam.